TREGUESI I PËRMBAJTJES SË FASHIKUJVE TË «DIALEKTIKËS SË NATYRËS»*

[FASHIKULLI I PARË]

Dialektika dhe shkencat e natyrës

---

* Kllapat e përdredhura bashkojnë shënimet dhe fragmentet që ndodhen në të njëjtën fletë të dorëshkrimit. Shifrat në të majtë tregojnë numërtimin e fletëve në dorëshkrimin e Engelsit. Me yje janë shënuar shënimet që hyjnë në punimet përgatitore për «Anti-Dyringun». Në kllapa të rrumbullakta janë shënuar faqet përkatëse të tekstit të këtij libri.

[FASHIKULLI I DYTË]

Studimi i natyrës dhe dialektika

[Përmbajtja e fashikullit të dytë] (f. 377).

[FASHIKULLI I TRETË]

Dialektika e natyrës

[Përmbajtja e fashikullit të tretë] (f. 378).

[FASHIKULLI I KATËRT]

Matematika dhe shkencat e natyrës. Të ndryshme

6) «Goditja dhe fërkimi» (f. 334).
7) «*Dekarti* zbuloi se baticat dhe zbaticat shkaktohen nga tërheqja e Hënës» (f. 333).
8) «Teoria dhe empirizmi» (f. 238).
9) «Aristarhu nga Samosi» (f. 217).
10) «Një shembull i bukur i dialektikës së natyrës është. . .» (f. 351).
11) «Një ilustrim karakteristik të përbuzjes së empirikëve për grekët e gjejmë kur lexojmë. . .» (f. 238-239).
12) «Tërheqja dhe graviteti» (f. 288).
13) «Pikëpamja e parë, naive, zakonisht është më e drejtë se ajo e mëvonshmja, që është metafizike» (f 335).
14) «Pikëpamja *gjeocentrike* në astronomi është e kufizuar dhe është hedhur poshtë me të drejtë» (f. 282).
15) «Se sa pak të ngjarë ka që Konti të jetë autor i hierarkisë së vet enciklopedike të shkencave të natyrës. . .» (f. 296).
16) «Fiziografia» (f. 297).
17) «Një epokë e re në kimi fillon me atomistikën» (f. 353-354).
18) «Hegeli e ndërton teorinë e dritës e të ngjyrave duke u nisur nga mendimi i kulluar» (f. 346).
19) «*Zeroja* është mohimi i çdo sasie të caktuar, por kjo nuk do të thotë se ajo s'ka përmbajtje» (f. 310-312).
20) «Njëshi» (f. 308-310).
21) «*Elektriciteti statik dhe elektriciteti dinamik*» (f. 350-351).
22) «Kur Kuloni flet. . .» (f. 347-349).
23) «Elektriciteti» (f. 347).
24) «Ndarja (fillestare) që ka bërë Hegeli në mekanizëm, në kimizëm, në organizëm» (f. 296-297).
25) «Elektrokimia» (f. 351).
26) «Si barten metodat e vjetra. . . në degë të tjera të shkencës» (f. 353).
27) [Skicë e planit të pjesshëm] (f. 3).
28) «Konkluzion për Tomsonin, për Klauziusin, për Loshmidtin» (f. 342-343).
29) «Molekula dhe diferenciali» (f. 317).
30) «Forca dhe ruajtja e forcës» (f. 335).
31) «Trigonometria» (f. 316).
32) «Harxhimi i energjisë kinetike» (f. 334-335).

33) «Në lëvizjen e gazeve. . . lëvizja e masave shndërrohet drejtpërsëdrejti në lëvizje molekulare» (f. 343).
[Llogaritjet matematike].
34) «Të tregohet se teoria e Darvinit. . .» (f. 369).
35) «Ai që Hegeli quan veprim reciprok është *trupi organik*» (f. 374).
36) «*Shndërrimi i sasisë në cilësi*» (f. 354).
37) «Në qoftë se Hegeli e shikon natyrën si një shfaqje të «idesë» së amshuar në jetërsim. . .» (f. 237).
38) «Vrojtimi empirik në vetvete nuk mund ta provojë kurrë në mënyrë të mjaftueshme domosdoshmërinë» (f. 268-269).
39) «*Ad vocem* Negelin» (f. 278).
40) «Lufta për ekzistencë» (f. 369-371).
41) «Lëvizja e trupave qiellorë» (f. 292-293).
[Llogaritjet matematike — 2 f.]
[Shënim për F. Paulin].
42) [Skicë e planit të përgjithshëm] (f. 1).

TREGUESI KRONOLOGJIK I KAPITUJVE DHE I FRAGMENTEVE TË «DIALEKTIKËS SË NATYRËS»*

1873

1) «Byhneri» (f. 232-236).
2) «Dialektika e shkencave të natyrës» (f. 294-295).
3) «Ndashmëria» (f. 290).
4) «Kohezioni» (f. 343).
5) «Gjendjet e agregimit» (f. 343).
6) «Seki dhe papa» (f. 333).
7) «Tërheqja dhe forca qendërikëse e Njutonit» (f. 326).
8) «Teoria e Laplasit» (f. 327).
9) «Fërkimi dhe goditja shkaktojnë një lëvizje *të brendshme*» (f. 351-352).
10) «*Causa finalis* — materia dhe lëvizja, që është veti e brendshme e saj» (f. 287).

---

* Këtu janë renditur kapitujt dhe fragmentet për të cilët është arritur të përcaktohet pak a shumë sak se kur janë shkruar. Për 62 fragmentet e tjera nuk ka qenë e mundshme të përcaktohet data e shkrimit, sepse nuk ka të dhëna të mjaftueshme; shumica e tyre janë shkruar midis korrikut të vitit 1878 dhe marsit të vitit 1883. Në kllapa janë shënuar faqet përkatëse të tekstit të këtij libri.

1874

11) «Forma e zhvillimit të shkencave të natyrës, përderisa ato mendojnë, është *hipoteza*» (f. 283-285).
12) «Shndërrimi i tërheqjes në dëbim e anasjelltas» (f. 288-289).
13) «Kundërtia reciproke e përcaktimeve të intelektit» (f. 246).
14) «Për atë që mohon shkakësinë çdo ligj i natyrës është një hipotezë» (f. 272).
15) «Sendi në vetvete» (f. 285-286).
16) «Natyrën e vërtetë të përcaktimeve të «thelbit» e ka treguar vetë Hegeli» (f. 246).
17) «Të ashtuquajturat aksioma të matematikës» (f. 305).
18) «Për shembull, pjesa dhe e tëra. . .» (f. 246).
19) «Identiteti abstrakt» (f. 247-249).
20) «Pozitivja dhe negativja» (f. 250).
21) «Jeta dhe vdekja» (f. 355-356).
22) «Pafundësia e keqe» (f. 279):
23) «E thjeshta dhe e përbëra» (f. 247).
24) «Materia e parë» (f. 287):
25) «*Teorinë* e gabuar *të porozitetit*... Hegeli e paraqet si një *trillim* të thjeshtë *të intelektit*» (f. 236).
26) «Forca» (f. 336-340).
27) «Paasgjësueshmëria e lëvizjes është shprehur në tezën e *Dekartit*» (f. 290).
28) «Thelbi i saj» (i lëvizjes) «qëndron në unitetin e dreitpërdrejtë të hapësirës e të kohës» (f. 290).
29) «Forca (shih më sipër)» (f. 339-340).
30) «Lëvizja dhe ekuilibri» (f. 291-292).
31) «Shkakësia» (f. 269-271).
32) «Graviteti i Njutonit» (f. 326-327).
33) «Forca» (f. 340):
34) «Veprimi reciprok» (f. 271-272).
35) «Paasgjësueshmëria e lëvizjes» (f. 290).
36) «Lëvizja mekanike» (f. 293-294).
37) «Ndashmëria e materies» (f. 289).
38) «Mendimi shkencor» (f. 237).
39) «Induksioni dhe deduksioni» (f. 264).
40) «Në rastin e *Okenit*. . . duket sheshit absurditeti» (f. 238).

1875

1876

93) «Roli i punës në procesin e shndërrimit të majmunit në njeri» (f. 191-208).
94) «Ligjet e amshuara të natyrës» (f. 280-282).

1878

95) «Shkencat e natyrës në botën e shpirtrave» (f. 42-56).
96) «Parathënia e vjetër për «Anti-Dyringun». Mbi dialektikën» (f. 30-41).
97) [Skicë e planit të përgjithshëm] (f. 1).

1879

98) «Dialektika» (f. 57-64).

1880-1881

99) [Skicë e planit të pjesshëm] (f. 3).
100) «Konkluzion për Tomsonin, për Klauziusin, për Loshmidtin» (f. 342-343).
101) «Lëvizja e trupave qiellorë» (f. 292-293).
102) «Format themelore të lëvizjes» (f. 65-86).
103) «Masa e lëvizjes. — Puna» (f. 87-106).
104) «Fërkimi i baticave» (f. 107-113).
105) «Polarizimi» (f. 251-252).
106) «Polariteti» (f. 251)
107) «Shembull tjetër polariteti te Hekeli» (f. 240-241).
108) «Autokritikë e çmueshme e *sendit në vetvete* të Kantit» (f. 286).
109) «Kur Hegeli kalon nga jeta te njohja. . .» (f. 373-374).

1881-1882

110) «Nxehtësia» (f. 114-119).

1882

111) «Njohja» (f. 282-283).
112) [Mbi klasifikimin e gjykimeve] (f. 260-263).
113) «Singulariteti, veçantia, universaliteti» (f. 263-264).
114) «Por më sipër u provua gjithashtu. . .» (f. 263).
115) «Hofmani. . . citon filozofinë e natyrës» (f. 238).
116) «Elektriciteti» (f 120-190).

1885

117) «Mbi prototipet e së pafundmes matematike në botën reale» (f. 317-325).
118) «Mbi kuptimin «mekanik» të natyrës» (f. 297-303).

1886

119) «Fragment i hequr nga «Fojerbahu»» (f. 224-229).

TREGUESI I EMRAVE

A

B

F

G

H

J

K

M

N

Nj

O

P

R

V

Xh

Z

PERSONAZHE NGA LETËRSIA DHE NGA MITOLOGJIA

TREGUESI TEMATIK

A

B

C

D

LL

M

N

Nj

O

P

Q

R

Rr

S

SH

T

Th

U

V

Z

LËNDA

Engels, F.
Dialektika e natyrës. T., «8 Nëntori». 1981.
. . . f
(B. m.) dhe
(B. v.): 300.113 +
+ 500
E 67

Tirazhi 8000 kopje   Format 56x84/16   Stash: 2204-79

Shtypur: Kombinati Poligrafik
Shtypshkronja «Mihal Duri» — Tiranë, 1981